

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Diuinæ scientiæ perfectiones reliquæ examinantur, & explicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

rationem, quæ alteri communicatur, præcontineri in eo, qui eam communicat ipsi, exploratissimum ex terminis est, et probatione non eget.

7. Sed illud tandem examinandum, definiendum, atque statuendum restat: à quoniam scientia Dei mediatam quamvis libertatem proximè participet, & quidem à Divino decreto suæ conditionatæ, suæ absolute libero illam participare non posse certissimum est. Etenim divina scientia actus à voluntate Dei per decretum liberum imperatus intellectui divino formaliter immediatè non est, sicuti actus potentiarum exequentium ab actibus voluntatis imperatur. Neque enim Deus ideo aliquid cognoscit, quia vult; alioqui posset nescire, si veller, aut non veller nolle: quod prius repugnat, profundèque obervavit Tertullianus dicens: *Deus in omnia sufficit, nec potest esse sua perspicacia prævaricator.* & ex dictis nu. 4. & natura decreti liberi perspicuum bifariam est, tum, quia, ut dixi, necessario ex Deo ipso, ut obiecto primo specificatio adequato independentè ab omni decreto libero Dei omniscientia eius scientia necessario eundem: tum secundo, quia, cum voluntas Dei nequeat in incognitum ferri; sed eius, quod vult cognitionem proprio priori necessario præsupponat: fieri, ut ante decretum imperans cuiusvis obiecti cognitionem eiusdem obiecti cognitio debeat præcedere, non imperata per decretum illa postèrius; neque per antèrius ipsa aliud, in quo instauratur argumentum idem, & de aliis in infinitum; nisi ad aliquam eius obiecti cognitionem per nullum Dei decretum imperatum deueniat.

8. Cum ergo præter decreti divini libertatem nulla alia præter obiecti libertas, à qua immediate libertatem mediatam formalem divinam scientia participet inveniri, excogitari queat, ab obiecti libertate proximè, & immediate eam ipsi communicari formaliter statuendum est; remotius vero non dubito, quin à decreto libero Dei eadem scientiæ libertas communicetur, non quidem formaliter, quasi ex decreti divini libertate adduc remotius, quam ab obiecti libertate Dei scientia libera formaliter sit, ac denominetur; sed materialiter solum: quatenus, nisi per Dei decretum, suæ in hypothesi, suæ conditionatæ, suæ absolute proportionatæ ad statum futuritionis situe absolute, suæ conditionatæ, pro quo contingens nostrum Deo extrinsecum cognoscitur in illo statu non apponeretur, præteraturque à Deo cognoscendum: id autem ad formalis libertatis mediatæ denominationem (quam ad questionis præsentis, rigida sermonis proprietate, decisionem venimus nihil refert.

9. Ex his probatur: proprietate rigida sermonis scientiam mediam inter absolute liberam, & absolute necessariam in Deo, atque ad adequatam scientiæ diuine partitionem, ut tertium membrum ab utraque diuersum, esse admittendam. Quia scientia de conditionatæ contingentibus non est rigida hæc sermonis proprietate necessaria, seu naturalis, quemadmodum hæc: *si scilicet inter dies est*: quæ de obiecto contingentem nullatenus est. Sed neque est absolute libera, sed solum conditionatè rigida hæc sermonis proprietate: ergo rigida hæc sermonis proprietate media est, nec formaliter in alterutra contenta, addendaque, ut formalis diuine scientiæ diuisio sit adequata: secundam antecedentis partem (cui soli probatione opus est) ita ex dictis proba. Scientia Dei proximè primario, & immediate libera non est, sed solum mediatè per eandemmet libertatem formalem obiecti, à quo proximè ipsi formaliter communicatur, sola diuersitate proximioris vel remotioris gradus illam formaliter habendi, ut hæcenus ostendi; sed libertas contingens conditionati pro eo statu, pro quo præcise obiectum scientiæ conditionatæ est, & à quo libertatem proximè formaliter, & immediate mediatam ipsa participat, non est absolute, sed conditionatè solum contingens, & liberum: ergo non est libera absolute, sed conditionatè solum, ac mediatè inter absolutam libertatem, & necessitatem.

10. Inde euanciscit argumentum contra hanc conclusionem instructum nu. 3. in aliis principiis aliquorum ex nostris indissolubile. Procedit enim, vimque habet solum contra libertatem formalem proximam actus, siue subiectiuam, quam secundum sui intrinsecum diuini

ne scientiæ non posse conuenire ostendi num. 4. & 7. non autem contra libertatem actus mediatam solum, & obiectiuam ab obiecto per formalem denominationem extrinsecus in actum proximè formaliter definitam, sicuti ab obiecto contingentem conditionato in eius scientiam deicitur; unde in forma negandum est scientiam diuinam Dei conditionatis defecturam; quoad sui intrinsecum, si conditionatæ, ut potuerunt absolute conditionatæ non essent, ut in simili de omnipotentia, si possibilia impossibilia, seu non possibilia forent communiter asseritur. Deficeret autem scientia conditionatorum; quoad denominationem præterim libera: neque enim libera esse posset deficientè obiecti sui conditionatæ libertate (ut conditionatè deficientè conditionato deficeret) quia sola eius scientia libera est, & denominatur; imò neque, quoad denominationem absolutam scientiæ huius conditionati, si conditionatum non esset, maneret: quia in re & similibus de omnipotentia, ideis, & ceteris ab extrinsecis Deo, quæ vocibus concernere videntur in dependentibus, ac non liberis formaliter proximè prædicatis diuinis connotatores cum Vassquez sumus; esseque debent, quicunque digne Theologizentur, de liberis autem formaliter, & proximè prædicatis, seu actibus diuinis (cuiusmodi decreta Dei sunt) sine extrinsecis connotatis eadem diuinæ perfectionis reuerentia, & rationes alia philosophari nos docent.

CERTAMEN III.

*Diuina Scientiæ perfectiones reli-
quæ examinantur & ex-
plicantur.*

1. **D**iuiso scientiæ diuinæ tertia æque, atque præcedentes, vulgata, & antiqua in practicam & speculatiuam est. Speculatiua ea per omnes est, quæ in veritatis speculatione sistit; practica vero quæ ad aliquid exequendum dirigit operatum cognoscentem; unde à nobis controu. dialectica d. prædiali, & controu. de anima, ex communi dialecticorum, & animalicorum sententia definitur *qua versatur circa rem operabilem.* Et modo operabili, quam ibi latius per particulas sigillatim explicamus. In re ergo præsentis scientiæ practicae Dei eadem, quæ in illo causa rerum est illum dirigens, ut aliquid exequi velit, atque exequatur omnino erit. Hinc definienda suborta alia quæstio scientiæ practicae venit: an scilicet ad scientiam simplicis intelligentiæ spectet, an ad scientiam visionis, Thomistæ Recentiores ad scientiam visionis solummodo pertinere arbitrantur: quia putant solum scientiam visionis esse causam rerum, eos tamen controuers. 6. de prouid. & 7. de prædestinatione abunde confutabimus. Sed permisso nunc visionem causam rerum esse quia vltra Dei voluntatis imperium, aliud, qui actus intellectus diuini imperatiui necessarius sit, ut opera extremæ executioni à Deo mandentur, adhuc actus iste visionis intermedius, etsi exequitur sit scientia practica simplicis intelligentiæ excluderet. Primum patet: quia non dirigeret operantem imperatiua illa visio, quæ, vel ad opus, ut prodeat, esset, vel ad potentiam exequentem, quam despotice, ut sic dicam, quin cognitione ageret: exca enim, atque intentionaliter immobilis ea potentia seu omnipotentia formaliter est; physico solum impetu, & impulsu ad opus applicita, & adacta. Patet etiam secundum. Negari siquidem ab his nequit (etsi rerum causa proxima, & directiva Dei ad opus visio illa eius imperatiua esse admittatur) scientiam simplicis intelligentiæ, & opus, & modum illud recte exequendi representantem Deum operatum, eiusque voluntatem intentionaliter mouere, ac dirigere, ut illud exequi modo debito decerneret: ergo neque ab eis potest scientia simplicis intelligentiæ à ratione scientiæ practicae secludi.

Aaa

2. Cont

2. Contra vero Doctores nostri, cum scientiam visionis causam rerum merito, & conspirato contra Thomistas hocce negent, eam prius à ratione scientiæ practica excludunt solisque scientiæ visionis, & simplicis intelligentiæ, atque naturalibus effectibus, & operibus ac Thomistarum horum scientiæ confutandæ attendentes intra simplicem intelligentiam totam Dei scientiam practicam coercent, quam dubio procul non coercent, si contingentium conditionatorum nostrorum actuum, & operationum loquerentur, aut meminissent: censo ergo scientiam Dei practicam per scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam mediam diuagari primam ad opera naturalia exequenda: secundam etiam ad apponenda opera libera. Primum probatum est ratione positiva contra Thomistas: secundum facile ex nostris principiis probatur: quia dubio procul scientia media de nostris conditionatis contingentiis mouetur intentionaliter dirigiturque Deus cum ut habitu in nobis effectum auxilia apponat, cum ut mediis illis, & nostræ libertatis vñ consentum absque frustrationis periculo, & libertatis creatæ præiudicio à voluntate nostra obtineat: ergo ea scientia practica Deo est. Porro huic conclusioni nemo nostrum non consentiet, poteritne aduersari.

3. De visione vero censo cum nostris etiam omnibus nullatenus scientiam practicam, non solum quia causa rerum nullatenus est (quod ipsis, & solum, & sufficiens principium fuit, ut ad res seu opera ipsa vñ scientia practica non esset dicenda) sed ob aliam rationem, quia, non rei vñ solum, & cuius causa non est, sed neque aliarum rerum, cuius rei illius vñ causa, omnium sententia est, scientia practica non esse monstratur, etenim causæ absolutæ applicatæ visionem causam esse Deo, ut cum ea decernat concurrere, atque eius subinde effectus naturalis absolute apponatur, circa dubium est: deinde visionem absolutam meriti, aut demeriti, ut premium merenti concedatur, atque infligatur demerenti supplicium causam esse, nemo est qui dubitet; & tamen neque visionem causæ applicatæ, neque meriti, aut demeriti visionem scientiam practicam, adhuc respectu effectus naturalis, neque respectu premij, vel pænæ, quorum causa est, probari oportet, ut absolute, & vniuersim scientia visionis à ratione scientiæ practicæ excludatur: id autem præsto: quia causæ applicatæ, meritiue, aut demeritiue vñ, etiam Deum ad effectum premium, ac supplicium apponendum moueat, ac proinde eorum causa absolute sit; aut ad ea apponenda non dirigit, nec dicat modum, quo apponenda illa sint, quod præter motionem puram voluntatis, quæ in scientia etiam pure speculatiua inuenitur, scientiæ practicæ ratio addit.

4. Hinc proliuius est duarum difficultatum solutio. Prima. An scientia Dei qua verbum producit practica sit? affirmat Aluarez d. 6. de Auxil. sed male quia eiusmodi scientia solum est verbi productio, non autem ad illud producendum directio, ut opus erat, ut respectu illius practica scientia esset. Confirmatur: quia omnis scientia practica ars est de rebus quæ male, vel secus fieri absolute possent, si absque artis seu scientiæ practicæ directione fierent: quare nulli cognitioni naturaliter, ac non ex arte (quemadmodum diuina scientia verbum producit) suum terminum producenti ratio practicæ potest conuenire. Terrio, cum Thomistæ intellectionem creatam, in productione verbi creati constituent, nulla apud eos pure speculatiua scientia erit. Quarto: quia, ut contr. de Trin. d. 5. ostendi verbum non procedit formaliter summa procedit, practica erit verbi, quod per illam formaliter sumptum, ne quidem repræsentatur: eadem est difficultas, eodemque modo definienda negatiua, ob tres priores rationes circa scientiam diuinam etiam rationis effectiuam, num practica sit? secunda difficultas an scientia diuina ex qua à Patre, & Filio amor matris & necessarius concipitur quo Sanctus Spiritus procedit respectu huius practica sit: cui etiam negatiue est respondendum, quia ea scientia ad eius productionem non dirigit, neque ars eius producendi est, neque eius proinde est ex arte productio, sed naturalis, & tandem quia

eiusmodi scientia formaliter, qua eius processionem, & amorem mutuum præcedit, Spiritus Sancti cognitio non est.

5. Quarta nec minus communis antiqua, & vulgata diuisio scientiæ diuinæ est, in scientiam simplicis notitiæ, & scientiam approbationis: ceterum harum vocum explicatio, & cuius membro primæ diuisionis in simplicis intelligentiæ & visionis scientiam, alterutra conueniat an vero supra scientiæ rationem aliquid addat? non æque commune & vulgatum Theologis est. Aluarez citata d. 6. concl. 2. & à d. 7. arg. nihilo à scientia visionis scientiam approbationis distingui putat, ac subinde simplicem notitiæ idem prius esse, quod scientia simplicis intelligentiæ videtur docere: atque diuisionem hanc cum prima conuenire, verum cum Deus scientia visionis non minus peccata, & demerita absoluta, quam virtutes, & merita absoluta cognoscat, ni viterius quam visionem scientiam approbationis dicat, peccata etiam, & demerita scientia approbationis cognoscere, æque atque absolute ea dicitur videre, ut expressè ipse fateatur quid ni Deus per hunc Authorem etiam ea dicitur approbare: id enim de se scientia approbationis significat, & Patres omnes intelligunt: ut videre est apud nostrum Ruiz de Montoya de hac diuisione agentem, & ex scripturæ locis, quorum iam vnum vel alterum subiiciemus: quare opinatio hæc merito à scholis Catholicis releganda videatur.

6. Gonzalez Albeda, est in eandem sententiam videatur abiisse ex generali sibi, & suis Dominicanis Recentioribus principio: nempe scientiam visionis esse causam rerum, & alio priscis Theologis receptissimo, scilicet scientiam approbationis rerum causam esse; tamen cum neque ipse, neque ex suis alij Deum esse causam peccati admittant, est ex eo, quod materialis peccati, quod prædeterminatiue per ipsos prædestinat, causa sit, ad illud etiam admittendum vi consequentiæ agantur, peccata quæ videt scientia approbationis cognoscere ex sua hac conclusione neque admittunt, nec tenentur, neque vniuersim sui Aluarez conclusioni consentiunt, quia vñ cum scientia approbationis ad conuertentiam dicitur, solum visionem eorum, quæ causat Deus scientiam approbationis totam contineri docent; neque ad visionem eorum, quæ non causat, nempe peccata extendi: quod, licet falso, ut dixi principio innuitur Thomistæ, & alteri communi, & antiquo; quare aliquatenus, sed non omni ex parte verò, absurditatem tamen conclusionis Aluarez declinat.

7. Ex priscis Theologis communis sententia fuit scientiam simplicis intelligentiæ quæ causa rerum est esse approbationis scientiam, non quidem simplicem intelligentiam nuda sumptam, sed ut coniunctam cum voluntate seu decreto Dei ad quod mouet, & medio quo res causat, ita expressè Sanctus Thomas pluries (ut hæc etiam in re non semel suorum Dominicanorum sententia repugnet) questione 3. & 8. de veritat. & 1. part. qu. 14. artic. 8. corpore in hæc verba: *Vnde necesse est ut sua scientia sit causa rerum, secundum quod habet voluntatem coniunctam, vnde scientia Dei secundum quod est causa rerum conuenit nominari scientiam approbationis.* Hoc, & similibus S. Thom. & priscorum doctorum testimonij scientiam approbationis per id, quod causa rerum sit, tanquam per propriam notam à scientia notitiæ simplicis distinguunt plerique ex nostris, atque scientia simplicis intelligentiæ eorum tantum, quæ Deus per scientiam simplicis intelligentiæ, non autem visionis causat, putant coercent, quibus Recentiores Complutenses sæpe à nobis impugnati consentiunt. Soarius vero noster 3. de attributo cap. 4. num. 11. melius censet etiam ad visionis scientiam porrigi scientiam approbationis.

8. Censo ergo scientiam approbationis tam in scientia simplicis intelligentiæ, quam in scientia conditionatiue & visionis reperi, neque causationem rerum scientiæ approbationis esse characterem, sed solum beneplacitum diuinum suæ scientiæ cuiusque adiunctum, quo, vel quæ vider facta, approbet, vel doceat faciendæ: & primo esse causam præcise rerum satis non esse, neque rationem, ut scientia Dei scientia appro-

bationis sit manifeste probatur. Nam scientia Dei præcise, quæ practica, non est scientia approbationis, quousque Dei beneplacito ipsa & per ipsam secuto ipsique adiuncto de re faciendæ scientia approbationis sit ac denominatur: ergo ratio causæ rerum præcise non est ratio scientiæ approbationis, vel adiunctio diuinæ voluntatis, seu beneplaciti, & decreti de effectu in rebus ponendo, quod per ipsam sollicitatur, quoque medio ponitur, eam scientiam approbationis scientiam formaliter constituit. Probatur secundo ex verbis datis Sancti Thomæ, quibus decepti nostri Doctores sunt, ut per rationem causandi, seu, quod scientia Dei causa rerum sit scientiam approbationis formaliter constitui putarunt: cum ideo dicat scientiam quæ rerum causa est, scientiam approbationis, & esse, & nominari: quia nisi adiunctio beneplaciti Dei rerum causa de facto esse nequit, ut præmiteratur: est igitur verum, & apud Theologos constans scientiam omnem quæ causa rerum sit scientiam approbationis, non, quia causa formaliter, sed quia, ut causa sit, diuinæ voluntatis de re faciendæ beneplacitum, seu approbationem, quæ ipsam approbationis scientiam formaliter constituit, debet habere.

9. Hinc conclusio nostra de diuagatione scientiæ approbationis, per scientiam conditionatam, & visionis, nec sola illam simplici intelligenti contineri facile monstratur: quia forma constitutens scientiam Dei approbationis scientiam, est adiuncta, & secuta diuinæ voluntatis approbatio, & beneplacitum: atqui diuinæ voluntatis approbatio adiungi, sequique potest, tam scientiam simplici intelligenti, quam mediam, & visionis, de factoque eis omnibus adiungitur easque sequitur: ergo ex omnes approbationis scientiæ de facto sunt, nedum esse possunt. Maior statuta proxime fuit. Minor probatur. Nam diuinæ voluntatis beneplacitum, & approbatio, non minus de re facta, quam de faciendâ esse potest, de factoque in Deo est: atqui, quæ de faciendâ est, si contingentiā faciendâ sunt, adiungitur scientiæ mediæ, illamque subsequitur, æque, æque scientiam simplici intelligenti subsequitur ipsique adiungitur, si faciendâ sunt naturalia, & necessaria, causisque suis non contingentiā: quæ vero de factis complacentiā beneplacitum, & approbatio diuinæ voluntatis est, scientiæ visionis adiungi, illamque subsequi potest, de factoque illi adiungitur, illamque subsequitur: ergo constans est minoris illius veritas.

10. Maior, quoad possibilitatem, est evidens: quoad de facto de faciendâ, est æque nota, neque à nostris Doctoribus negatur, imo ab illis cum sancto Thoma recitatur, & præcis Theologis asseritur: quatenus vero de facto approbatio diuinæ voluntatis asseritur fide, & Patrum auctoritate, & certior adhuc, & firmior, ut ex dicendis in probatione postremæ partis minoris constabit: & quidem primam minoris partem, quæ ad scientiam mediam attinet, nobis vltro doctores nostri donant, doneque velint nolint, debent. Siquidem non minus adiungitur, sequiturque per ipsos beneplacitum, & approbatio effectiua tum purificationis conditionis, tum honesti, & contingentis nostri consensus scientiam mediam de eius conditionata contingentis futuritione, est respectu huius efficax de se, & ab intrinseco non sit) quam approbatio, & beneplacitum efficax de effectu naturali, & suis causis necessario scientiam simplici intelligenti de illo sequatur, eique adiungatur, ut causa eius effectus naturalis ea scientia simplici intelligenti de facto sit.

11. Quoad postremam minoris eius partem, quæ de facto loquitur probatur. Est enim de fide ex Genes. 1. nam. 31. seu capitis sine, ubi rerum creatione peracta, summatimque toto illo cap. relata dicitur, *vidisque Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona*: quibus, ut verba ipsa absolute, absque interprete etiam, conueniunt generalis voluntatis Dei de factis cunctis coniectum vitiis complacentiā, beneplacitum, & approbationem adiuncta, secutaque de facto eorum omnium visionem continetur: sicuti, & singulatim de vnoquoque eorum tam facto, ac viso similis voluntatis diuinæ complacentiā, & approbatio post vniuersiusque absolutam executionem.

Christoph. de Orrego, de Deo Vno. Tomus I.

curtionem in superioribus capitis partibus referebatur confirmatur: quia ita, & hunc, & similes eius capitis textus interpretes, & Patres omnes commentantur, quod in adeo apertis locis, secus fieri non potuit. Probatur secundo ex locis, innumeris, quibus peccata absoluta, & peccatores ignorare Deus dicitur in scriptura: *mundi sunt oculi tui ne videant malum* Habacuc. 1. & Matth. 25. *Amen dico vobis nescio vos*. Quæ Patres, & interpretes omnes de scientia visionis quæ ex subsequuta, adiunctaque approbatione, & beneplacito Dei approbationis scientia sit interpretantur: quia alias verum habere non possunt.

12. Ex innumeris videndis, cum ad ea loca, tum apud Suarez, & Ruiz citatos vnum Augustinum produco 1. quæstion. in Exod. 33. *Noui te ex nomine quæst. 152. ubi sic: Numquid Deus plus aliquid scit, & aliquid minus? an secundum quod in Evangelio dicitur quibusdam non noui vos? secundum hanc sententiam, quæ Deus dicitur scire, quæ illi placent, nescire, quæ displicent, non quia ignorat ea, sed quia non approbat, & in Psalm. 100. ad illa verba: declinantem à me malignum non cognoscebam, ita scribit: quid est non cognoscebam? non cognoscebam, non laudabam: cognoscere enim in scripturis inuenimus aliquando pro eo, quod est placere nobis: & sane locutio hæc hominibus vtriusque, & frequentissima est: sic enim de aliquo, quod nobis displicet rogati an illud sciamus, respondere solemus, *sine me: nihil de eo scio, scireque nolo*. Nec audienda est Complutensium Recentiorum solutio, ita approbationis scientiam in scriptura, & Patribus, secus vero à scholasticis usurpatam, qui de sola scientia, quæ causa rerum sit eam usurpant: ostendi enim num. 8. in Scholasticorum intelligentiā sic respondentes deceptionem passos. Nec præcis Theologi, qui ex puris scripturæ, & Patrum locis ac sensibus, cum in Scholasticam methodum disposuerunt ab illorum sententiâ, & sensu declinasse, credendi prouidentur sunt.*

QVÆSTIO II.

De Diuinæ scientiæ propriis affectionibus, & proprietatibus.

DV M de diuinæ scientiæ proprietatibus, seu propriis affectionibus inquirimus, proprietates reliquis prædicatis diuinis communes uti infinitatem physicam, improductibilitatem, æternitatem, immutabilitatem &c. à præsentis quæstionis examine relegamus: de eis siquidem omnibus pro cunctis diuinis prædicatis controuersi. 1. per disputationes plures singulatim à nobis, nec scire, & curte sed abunde disputatum est: quæ autem ex scientiæ Dei specialis, satilque contra immutabilitatis attributum captiosa suborta est difficultas, quæ proinde non importune quæstioni huic inseri posset, eadem controuersia dum de immutabilitatis diuinæ attributo ageremus perpena examinata, & complanata sic fuit, ut nullo alio examine egeat, ut quiescat: præsertim, cum controuers. hæc 2. doctrinam eandem præstius, & forte viuidius, alterius affinis difficultatis occasione repetere coacti simus. Duo ergo ad quæstionis præsentis examen vocanda. Primum diuinæ scientiæ indefectibilis, siue infallibilis veritas, & certitudo, quæ lineæ scientiæ affectio propria est.

Secundum de diuinæ scientiæ simplicitate, cum vero iudicio, quod compositiōnem, aut diuisionem sonat, concordia.
